

Det erfo'r den by Thisted vel først ved hans død -

En artikel fra 1886, skrevet af Herman Bang om
et besøg hos den dødssyge J. P. Jacobsen i Thisted

Fra Thisted Bibliotek har vi modtaget en meget interessant artikel, skrevet af Herman Bang i 1886 i bladet »Nutiden, Billeder og Text«. Artiklen fremtræder under overskriften »Et møde med J. P. Jacobsen«.

Det er kun en hurtig fortalt og tilsyneladende saa ubetydelig Erindring om et eneste og ganske kort Møde med Jacobsen. Alligevel husker jeg det nu, efter Aars Forløb, saa nøje, som var det i Gaar, og véd, at jeg altid vil huske det, — saa lidt som det var.

Efteraaret 80 — i Slutningen af November — var jeg sendt op til Thisted som Korrespondent ved en Strandting. Jeg havde været ude ved Klitmøller og havde set Vraget paa den øde Havstrand og den pyntelige dannebrog-farvede Redningsbaad, som ikke kunde sættes til Søs, — for den kængrede altid, selv i Magsvejr. Og jeg havde hørt Formandens Beretning om de Stakler, som var døde derude; i Middagens fulde Lys, et Par hundrede Alen fra Land, skyllet bort fra det huggende Vrag, ingen kunne hjælpe ... Og saa var jeg vendt tilbage til Byen ad tunge Sandveje, under en lav graa Himmel, med Blikket ud over snelagt

Ødemark, — i Ørene havde man en Mils Vej Havets dæmpede Brusen ...

Det var Skumring, da jeg kom tilbage til Thisted og gik ud at søge Jacobsen op og bringe de Hilsener, jeg havde med fra Venner i Kjøbenhavn. Hver Mand i Staden vidste, hvor Faderen boede; men Digteren var bære: »Naa — hans Søn« ... At denne »hans Søn« var Landets største Digter, tænker jeg, den By Thisted erfo'r ved hans Død.

Jeg var jo ikke gammel den Gang, og jeg var meget forventningsfuld og beklemt, mens jeg stod der, i den lille Forstue eller Gang, hvad det var, og ventede paa at skulle se »Marie Grubbes« Digter for første Gang. Der kom en Tjenestepige ud og bød mig ind i en Stue ved Siden af Forstuen, hvor hun fik tændt en Lampe, en lille, lavbenet spinkel Lampe, og bad mig sætte mig, og gik igjen.

Det kunde ikke være Jacobsens Stue, den, hvor jeg var kommen ind. Det var et stort Værelse, lavloftet, med kolde Vægge og nogle gammeldags Møbler, et Par Skabe og et Bord og en Sofa. Altsammen farveløst, næste trist.

Indtrykket af Stuen laa over mig, da Jacobsen kom ind.

Saa da han havde jeg ikke ventet mig ham — saa syg og den høje Skikkelse saa sammenfalden bøjet. Jeg, som havde set om mig saa megen snigende Syge, havde ikke troet, at han allerede var saa daan mærket af Døden.

Han spurgte venligt til »Bekjendte derovre«, med sin lidt trætte, halvhæse stemme, der lod Ordene komme saa langsomt, ligesom søgende, et efter et, — mens han saa over på mig med et Par store Øjne, klare og undersøgende, med det Blik, som jeg altid — ogsaa senere, naar vi saas en Gang imellem — have Lyst til at »ryste af«. For man syntes, det laa paa én som et Par Forskerøjne, der saa lige igjennem én fra en stille Krog.

Saa sad vi lidt, hver paa sin Side af den lille Lampe, og Jacobsen vidste vist ikke stort at fange an med det fremmede Menneske. Han sad og tog om Knebelbarten med sin lange, lidt slappe Haand, mens Pavse fulgte efter Pavse; og jeg saa' hele Tiden for mine Øjne et Billede af en gammel Literaturhistorie fra Skolen: Billedet af den syge Ewald ... Jeg havde havt det Billede for Øje fra det første Nu, Jacobsen kom ind, og

blev det ikke kvit, mens vi nu sad der.

Vi havde talt om Strandingen og Vraget og Redningsbaaden, som ikke taalte Søs, — alt med de samme Pavser. Saa sagde Jacobsen:

Nu skriver De jo paa en Bog?»

»Ja« ...

»Naar skal den ud?»

»Idag vist« ...

»Ja saa« — og Jacobsen saa' over paa dette fremmede Væsen, der »idag« gav en Bog ud. — »Hvad hedder han, ... Deres Mand?!« sagde han saa.

»William ... William Høg« ... Og rent »genert«, bøl for dog at sige noget — det var vel ogsaa det, som interesserede

mig mest i de Dage, og hele tre Gange fire og tyve Timer havde jeg ikke kunnet udøse mit Hjerte for nogen Levende — fortalte jeg i et Sæt, uden at standse og hidsigere og hidsigere, fordi jeg følte, hvor dumt det var, den halve Bog, baade Liv og Død, ud i et Træk.

Jacobsen saa' saa forbauset ud, som om han havde faaet en meget uventet Douche, og lod det saa roligt plaske ned om sig alt, hvad jeg »mente« og »havde tænkt« og »havde villet sige«, — til jeg ikke havde Vejr mere og maatte holde op ...

Saa sagde han ganske stille:

»Ja — min »Mand« hedder Niels«. Og han lagde en ganske lille Streg under det simple, korte Navn. »Niels Lyhne«, sagde han igjen og ligesom hørte efter hele Navnet, om det vejede i Klang.

Jeg havde ikke mer at sige: jeg tror nok, jeg havde helst ønsket mig paa Stedet de syv hundrede Alen under Jorden ... Jacobsen saa' over til mig, forbi Lampen, og han har vist set, at jeg sad noget »nøgt« paa min Plads. For han sagde:

»Nej — det er ikke saa ligetil, Kunstene! — og han saa' hen for sig, stille, med Hænderne om sine Knæ.

Lidt efter brød jeg op. Jacobsen holdt min Haand længe i sin, som kunde jeg bringe selve Haandtrykke over til dem, han bad mig hilse. Og han sagde i en tone, saa meget mild, som jeg altid siden har havt i Øre, naar jeg læste om hans skønne Edele:

»Ja — hils saa derovre — dem allesammen!»

Og han beholdt min Haand endnu et Øjeblik i sin ...

Herman Bang.